

dr hab. Joanna Grzybek, prof. UJ

Zakład Japonistyki i Sinologii

Instytut Orientalistyki

Wydział Filologiczny UJ

Recenzja pracy doktorskiej Wenmin Hu

pt. „Sociolinguistic Dynamics of Yulinese:

**Usage, Attitudes, and Influencing Factors – A Comprehensive
Statistical and Thematic Analysis”**

(„Socjolingwistyczna dynamika dialektu julińskiego:

użycie, postawy i czynniki wpływające – kompleksowa analiza statystyczna i
tematyczna”)

**napisanej pod kierunkiem promotora prof. UAM dr hab. Tomasza
Wicherkiewicza oraz promotor pomocniczej – dr Marii Kurpaskiej**

Rozprawa doktorska Wenmin Hu stanowi metologicznie dopracowane studium nad aktualnym statusem socjolingwistycznym dialektu julijskiego (*Yulinese*), czyli subdialektu języka kantońskiego, używanego głównie w dzielnicach Yuzhou i Fumian miasta Yulin, w Autonomicznym Regionie Guangxi Zhuang. Autorka dysertacji przedstawiła analizę postaw językowych respondentów oraz sposobów użycia dialektu, który dotychczas nie doczekał się pogłębionego opracowania.

Wyniód przeprowadzono logicznie co jest widoczne w układzie pracy. Rozprawa liczy 230 stron i składa się z siedmiu uporządkowanych rozdziałów. Treść dysertacji uzupełniono 24 tabelami i aż 66 rysunkami. Rozdział I (s. 1-9) stanowi teoretyczne wprowadzenie do przedstawionych w pracy wyników badań Doktorantki. Rozdziały II (s. 10-27) i III (s. 28-49) zawierają przegląd literatury oraz opis zastosowanej metodologii. W treści rozdziałów IV (s. 50–115) i VI (s. 116–

Grzybek Joanna

168) zawarto wyniki badań ilościowych i jakościowych, natomiast rozdział VII (s. 169-181) zawiera podsumowanie i refleksje końcowe.

Pragnę zauważyć duże zaangażowanie Autorki pracy w zaproszenie do badań imponującej grupy respondentów (zebrano 406 kwestionariuszy, przeprowadzono 24 wywiady). Pani mgr Wenmin Hu znacząco przyczyniła się do rozwoju badań nad językową tożsamością mieszkańców miasta Yulin.

Zawartość merytoryczna

Doktorantka wykazała, że ma wiedzę na temat sytuacji językowej miasta Yulin. W rozdziale pierwszym słusznie przybliżyła kontekst socjolingwistyczny Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL). Następnie opisała system językowy Chin, zwracając uwagę na różnorodność dialektów oraz status *putonghua* jako ogólnonarodowego współczesnego języka chińskiego. Odniosła się do publikacji naukowych, a także oficjalnych danych, podanych przez Ministerstwo Edukacji ChRL. Opisała konsekwencje prowadzonej od lat 50-tych polityki językowej i wynikające z niej promowanie *putonghua* kosztem lokalnych odmian języka chińskiego – nazywanych po chińsku *fangyan*, a w języku polskim określanych jako “dialekty”. Następnie skupiła swój wywód na charakterystyce dialektu julińskiego (*Yulinese*), klasyfikowanego jako odmiana języka kantońskiego. Uwzględniła społeczno-kulturowe tło trójjęzycznego miasta Yulin. Nadrzędnym celem Doktorantki było ustalenie postaw językowych mieszkańców Yulin wobec dialektu julińskiego oraz czynników wpływających na te postawy. W rozdziale pierwszym przedstawiono siedem pytań badawczych oraz sześć hipotez (s. 6). Możliwie zwięźle uzasadniono znaczenie podjętych badań i opisano w skrócie metodologię badań oraz strukturę całej rozprawy.

Rozdział drugi zawiera przegląd literatury dotyczącej postaw językowych, stanowi zatem odpowiednie wprowadzenie teoretyczne do treści całej pracy. Autorka przedstawiła definicje postaw, a także trzy podstawowe komponenty postaw: poznanie, afekt i zachowanie. Następnie zawężyła swój wywód do postaw językowych oraz ich społecznych uwarunkowań. Osobno opisała czynniki wpływające na postawy językowe, czyli: płeć, wiek, status społeczno-ekonomiczny,

wykształcenie, pochodzenie geograficzne i język używany przez członków rodziny badanych. Słusznie wyodrębniła badania dotyczące postaw wobec języka kantońskiego. Porównała poznane w toku pisania pracy podejścia badawcze, wyciągnęła wnioski z wcześniejszych prac i wskazała na luki badawcze.

W rozdziale trzecim wyczerpująco przedstawiono metodologię badań, obejmujących badania ilościowe (przeprowadzone w oparciu o precyzyjnie opisane w pracy kwestionariusze online) i badania jakościowe (dokonane w formie wywiadów). Autorka szczegółowo wyjaśniła projekt zastosowanego kwestionariusza. Zastosowana przez nią metoda "kuli śnieżnej" okazała się skuteczna w kontekście kultury i zachowań społecznych w Chinach. Wykorzystanie relacji osobistych respondentów skutkowało badaniem przeprowadzonym z udziałem aż 406 respondentów. Magister Wenmin Hu najpierw skontaktowała się z emerytowanym pracownikiem instytucji państwowej i aktywnym zawodowo pracownikiem służby zdrowia – mieszkańcami Yulin. Następnie poprosiła ich o pomoc w wysłaniu kwestionariusza do im znanych i spełniających wymagania określone na wstępie przez Badaczkę. Skorzystała z pomocy pięciu nauczycieli z Yulin i skontaktowała się z 50 absolwentami szkół średnich w Yulin. Poznani respondenci pomogli dotrzeć Doktorantce do kolejnych respondentów. Dane zbierano przez profesjonalną platformę *Wenjuanxing*. W rozdziale trzecim opisano procedury związane z doбором próby, pilotażem, zbieraniem danych oraz ich przetwarzaniem przy użyciu języka *Python*. Badania jakościowe dokonane zostały w formie 24 wywiadów z przedstawicielami różnych grup wiekowych i społecznych. Autorka pracy opisała projekt wywiadu, treści poszczególnych jego części, proces kodowania danych i sposób analizy. Docenić należy fakt, że zwróciła uwagę na aspekty etyczne, w tym dobrowolność udziału i anonimowość respondentów. Klarowność i przejrzystość metodologiczna stanowią silny punkt rozprawy i obietnicę wiarygodności uzyskanych wyników. Warto podkreślić, że zgromadzone pliki tekstowe i nagrania audio były przez Badaczkę wysyłane do osób udzielających wywiadu w celu uzyskania potwierdzenia, że w zarejestrowanej treści nie wystąpiły błędy bądź poglądy, które nie miały być intencjonalnie wyrażone w badaniu.

Rozdział czwarty zawiera wyniki ilościowe dotyczące użycia języków w różnych sferach życia codziennego respondentów. Wyodrębniono dane dotyczące języka nabytego w dzieciństwie oraz aktualnej kompetencji w zakresie dialektu julińskiego. Autorka stwierdziła w jakich kontekstach społecznych (w domu, w szkole, w pracy, na targowiskach, w transporcie publicznym, w placówkach służby zdrowia, w urzędach) używany jest dialekt juliński. Zauważyła różnice międzypokoleniowe i płciowe, a także wpływ wykształcenia, rodzaju pracy i miejsca urodzenia przebadanych użytkowników dialektu. Warto podkreślić, że obserwacje własne Autorka skonfrontowała z wynikami wybranych badań dotyczących dialektów. Przedstawione w formie opisów i czytelnych wykresów rezultaty badań dotyczących dialektu julińskiego świadczą o dużym zróżnicowaniu w zależności od grupy społecznej. Dialekt juliński jest bardziej popularny w komunikacji między członkami rodziny oraz w sytuacjach towarzyskich, aniżeli w przestrzeni publicznej i w sytuacjach formalnych. Świadomość tych odmienności może być podstawą do odpowiednich działań w zakresie kształtowania pożądanych postaw językowych. Do takowych może zainspirować refleksja mgr Wenmin Hu na temat spadkowego trendu w używaniu *Yulinese* przez mieszkańców miasta Yulin i traktowania go jako dziedzictwa kulturowego.

Rozdział piąty dotyczy postaw językowych wobec dialektu julińskiego. W celu uzyskania precyzyjnych, kompleksowych danych zastosowano metody statystyczne, takie jak średnia, odchylenie standardowe, PCA (analiza głównych składowych), analiza skupień. Dane zaprezentowano przy użyciu dokładnych, czytelnych rysunków, grafów i tabel. Wskazano istotne różnice w postawach, wynikających z płci, wieku, języka ojczystego i miejsca urodzenia. Zaskakujące mogą być dla czytelników informacje o mniejszym wpływie na postawy językowe parametrów takich jak miejsce zamieszkania, status społeczno-ekonomiczny i poziom wykształcenia. W zależności od emocjonalnego stosunku, praktycznego podejścia, podatności na wpływ przyjaciół i rodziny, a także ewentualną niechęć do dialektu, respondenci zostali skategoryzowani na cztery różne grupy. Autorka pracy zachowała poziom badawczego zaangażowania i ponownie odwołała się do opublikowanych wcześniej wyników badań i ustaleń językoznawców.

Rozdział szósty obejmuje analizę jakościową dokonaną na podstawie wywiadów z przedstawicielami różnych grup wiekowych. Autorka ustaliła kompetencje językowe respondentów, sposób użycia dialektu julińskiego w różnych kontekstach życia codziennego oraz postawy mieszkańców miasta Yulin wobec tego dialektu. Na podstawie przeprowadzonych wywiadów stwierdziła, że osoby młodsze są bardziej skłonne do używania *Putonghua*, podczas gdy przedstawiciele starszych pokoleń wykazują silne przywiązanie emocjonalne do dialektu. W pracy przytoczono refleksje badanych na temat przyszłości *Yulinese* oraz ewentualnego zanikania dialektu. Treści te mogą być szczególnie wartościowe w kontekście polityki językowej oraz kształtowania postaw językowych. Uczestnicy wywiadów wskazywali zarówno na przyczyny spadku użycia dialektu julińskiego, jak i potencjalne sposoby jego rewitalizacji. Autorka pracy ukazała jak ważna jest perspektywa osobista i emocjonalna w badaniach nad językiem lokalnym.

Rozdział siódmy stanowi podsumowanie wyników badań oraz ich znaczenia w kontekście polityki językowej i planowania działań rewitalizacyjnych. Autorka sformułowała wnioski dotyczące różnic pokoleniowych w zakresie kompetencji językowych oraz postaw wobec dialektu julińskiego. W toku badań doszła do wniosku, że przyszłość dialektu zależy, w dużej mierze, od działań edukacyjnych w społeczeństwie i w relacjach rodzinnych. Podkreśliła potencjalną rolę szkół, mediów lokalnych oraz programów wsparcia kulturowego w utrzymaniu żywotności języka. Wskazała także na ograniczenia przeprowadzonych badań, takie jak brak perspektywy diachronicznej i zaproponowała kierunki dalszych badań. Pracę wieńczy apel o podjęcie zdecydowanych działań w celu ochrony lokalnego dziedzictwa językowego.

Dysertację cechuje dobry styl pisarski, przejrzystość wywodu, która wynika z precyzji wypowiedzi przebiegającej w przekonującym porządku oraz bardzo dobra redakcja tekstu bogatego w wykresy, ilustracje i tabele. Sugerowałabym ujednolicić polskojęzyczne słownictwo dotyczące *Yulinese* – Autorka wymiennie stosuje określenie “dialekt juliński” i “język juliński”.

Bibliografię oceniam bardzo dobrze. Zarówno dobór, jak i wykorzystanie źródeł są właściwe. Docenić należy obszerny korpus badawczy.

Konkluzja

Uważam, że przedłożona do recenzji praca doktorska pt. *Sociolinguistic Dynamics of Yulinese: Usage, Attitudes, and Influencing Factors – A Comprehensive Statistical and Thematic Analysis* („Socjolingwistyczna dynamika dialektu julińskiego: użycie, postawy i czynniki wpływające – kompleksowa analiza statystyczna i tematyczna”) spełnia konkretne warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wypełnia lukę badawczą oraz otwiera nowe perspektywy badawcze. Stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska odpowiada wszelkim wymogom stawianym tego typu pracom i wnoszę o dopuszczenie pani mgr Wenmin Hu do dalszych etapów przewodu doktorskiego przed Radą Dyscypliny Językoznawstwo Uniwersytetu im. A. Mickiewicza.

Grybacz Joanna